

Cad is achar ann?

Tugtar achar ar an spás atá i gcruth déthoiseach nó i ndromchla cothrom.

Aonaid achair

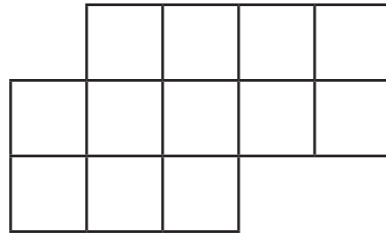
Úsáideann muid aonaid chearnacha le hachar a thomhas, mar shampla milliméadair chearnacha (mm²), ceintiméadair chearnacha (cm²), méadair chearnacha (m²) nó ciliméadair chearnacha (km²).

Achar a oibriú amach

Cuntais na cearnóga leis an **achar** a fháil

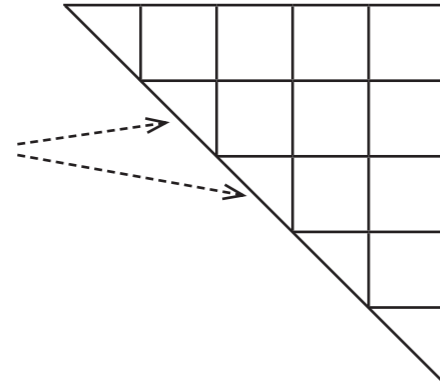
Sampla

Tá achar **12 chearnóg** sa chruth seo

Má tá leathchearnóga sa chruth:

- Cuntais gach cearnóg iomlán
- Cuntais 2 leathchearnóg mar 1 chearnóg
- Suimigh le chéile iad

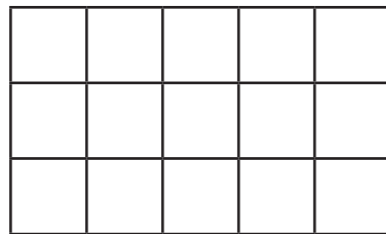

Sampla

Achar = 10 + 2 + ½ = 12½ chearnóg

Tá 3 shraith sa dronuilleog seo
Tá 5 chearnóg i ngach sraith

Tá an t-achar cothrom le 3 × 5 = 15 chearnóg

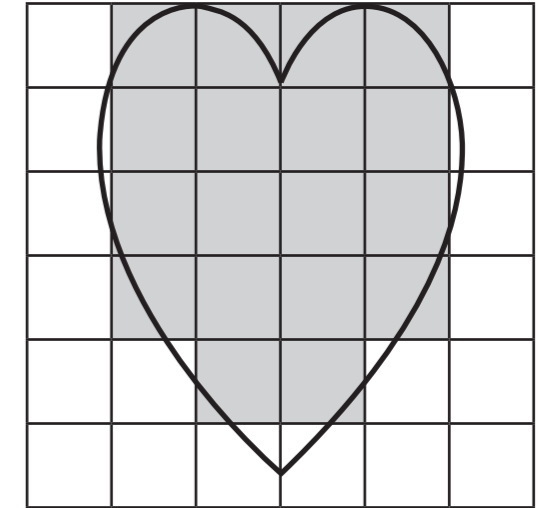

Meastachán a dhéanamh ar achar

Le **meastachán a dhéanamh** ar achar:

- Tarraing líne thart ar an chruth ar pháipéar cearnaithe nó cuir eangach chearnaithe ar a bharr
- Má tá **leathchearnóg** nó **níos mó na leathchearnóg** taobh istigh den chruth, **scáthaigh an chearnóg iomlán**

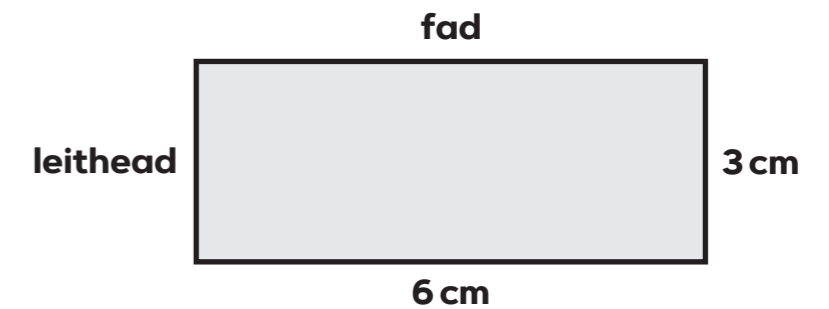
Mar shampla, thig linn na cearnóga scáthaithe seo a chuntas agus a rá go bhfuil **achar thart faoi 18 gcearnóg sa chroí**

Achar a oibriú amach

Le hachar dronuilleoige nó cearnóige a oibriú amach:

- Faigh fad na sleasa
- Úsáid an riail **achar = fad × leithead**

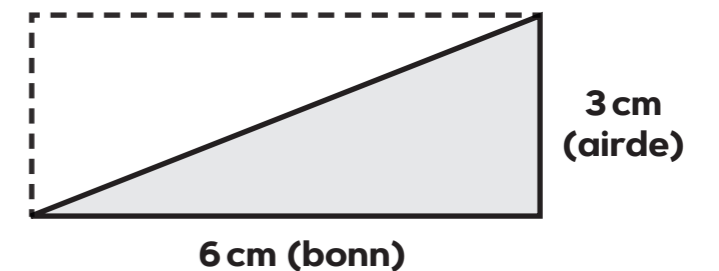
Mar shampla, **achar = 6 × 3 = 18 cm²**

Thig linn dronuilleog a roinnt le 2 thriantán dhronuilleacha a dhéanamh.

Le **hachar triantán dronuilleach** a oibriú amach:

- Faigh fad an bhoinn (**bonn**) agus fad na hairde (**airde**)
- Úsáid an riail **achar triantáin = $\frac{\text{bonn} \times \text{airde}}{2}$**

(Mar is leathdhronuilleog é an triantán)

Mar shampla, **achar = $\frac{6 \times 3}{2} = \frac{18}{2} = 9 \text{ cm}^2$**

Leibhéal 3

Cearnóga iomlána agus leathchearnóga a chuntas leis an achar a fháil.

Leibhéal 4

Spás atá níos mó ná leathchearnóg a chuntas mar chearnóg iomlán le meastachán a dhéanamh ar achar.

Leibhéal 5

Achar cearnóg, dronuilleog agus triantán dronuilleach a ríomh.